

Sociale ambities van woningcorporaties in aandachtswijken: zelfbewust of arrogant?

Verslag Corpovenista-themamiddag, 5 april 2006

Woningcorporaties begeven zich in de stedelijke vernieuwing steeds vaker in het werkgebied dat eens was voorbehouden aan het welzijnswerk. Toch bestaat er geen eenduidige opvatting in hoeverre de corporatie op de stoel van de welzijnswerker moet gaan zitten. Het gevolg is een actuele discussie in het veld van de stedelijke vernieuwing die zich niet beperkt tot de corporaties alleen, maar waar ook het welzijnswerk zich begeeft. De themamiddag die Corpovenista op 5 april 2006 voor welzijnswerkers en corporaties heeft georganiseerd had tot doel om de knelpunten en kansen in de samenwerking tussen deze spelers in de stedelijke vernieuwing voor het voetlicht te brengen. En om op deze wijze de discussie en de samenwerking een nieuwe impuls te geven. Tijdens de middag stonden lezingen van enkele spelers uit het veld en een discussie over het thema centraal. De belangstelling vanuit zowel de corporaties als het welzijnswerk was groot: ruim 35 organisaties vonden hun weg naar congrescentrum De Lindenhof in Delft.

Het belangrijkste doel van de themabijeenkomst, een impuls geven aan de discussie en de samenwerking, kwam sterk tot uitdrukking in het debat. De vraag wie die verantwoordelijkheid voor sociale problemen die zich in een wijk voordoen op zich moet nemen, bleek voor veel aanwezigen een prangende vraag. Aan het begin van de middag gaf dagvoorzitter en gespreksleider Vincent Smit al aan dat de opvattingen van corporaties op dit punt sterk uiteenlopen. Sommige corporaties willen zich niet op het terrein van het welzijnswerk begeven. Anderen zijn voorwaardenscheppend, maar voeren de welzijnstaken niet zelf uit. Daarnaast zijn er corporaties die zich actief in het welzijnswerk begeven. De twee corporaties die tijdens het debat in het daartoe geformeerde panel hadden plaatsgenomen, Haag Wonen en De Key (Amsterdam) illustreerden dat er verschillende opvattingen bestaan over de mate waarin een corporatie zich actief op het sociale terrein moet begeven. Bart Geerink, werkzaam als procesmanager bij De Key, gaf aan dat zijn corporatie zich qua sociale activiteiten wat op de vlakte houdt. Haag Wonen zit in sommige projecten juist op de stoel van de welzijnswerker. Maar, zo bleek tijdens de discussie, deze corporatie is niet erg gelukkig met die taak. Directeur vastgoed en ontwikkeling Annius Hoornstra van Haag Wonen: "We verhuren woningen in vier van de tien armste wijken van Nederland. Als je continue in die wijken zit en je ziet dat de politiek zich minder om de problemen bekommert, dan wordt het een noodzaak om sociaal bezig te zijn. Maar we voelen ons er ongemakkelijk bij", aldus Hoornstra. Toch vindt niet iedere corporatie het onplezierig. Zo begeeft de onder het publiek aanwezige Rotterdamse corporatie Woonbron zich met minder moeite op het welzijnspad. "Wij staan voor woonplezier. En als je het woonplezier in een wijk voorop stelt, dan hoort het bij je taken om dat te bewaken. Als dat inhoudt dat je sociale taken op je neemt, dan doe je dat", liet Rian Peeters van Woonbron tijdens de discussie vanuit de zaal weten.

Effectiviteit

Voor Haag Wonen is met name de effectiviteit, afgezet tegen de inspanning die daarvoor nodig is, het grootste probleem. "Vaak bereik je maar een handvol mensen met een sociaal project. Ik zou graag een antwoord op de vraag krijgen hoe je met de ingewikkelde samenwerkingsverbanden die er zijn meer resultaat bereikt", laat Hoornstra weten. Dit antwoord krijgt hij tijdens de themamiddag niet. Wel blijkt dat ook op dit punt niet iedere corporatie zijn mening deelt. "Voor ons is de effectiviteitsvraag minder relevant", is de reactie van Paul Roosmalen van Volkshuisvesting Arnhem. Deze corporatie is ook blij met een relatief klein succes. "We doen het maar gewoon en wellicht komt er dan iets goeds uit", aldus Roosmalen.

Uit de welzijnspraktijk weet Annelie Stevens dat het soms heel veel inspanning kost om resultaat te bereiken. "De problemen van mensen zijn soms erg complex en die krijg je niet zomaar opgelost", laat Stevens tijdens de discussie weten. Ze is directeur van de Vereniging van Directeuren

van lokale Welzijnsorganisaties – Verdiwel - en van de Utrechtse welzijnsorganisatie Cumulus. Ze juicht een intensievere samenwerking tussen corporaties en welzijnswerkers toe - zo bleek ook uit haar lezing die aan de discussie vooraf ging. Ook is ze van mening dat de corporaties nog wel het een en ander van het welzijnswerk kunnen leren. "Met name dat je met creativiteit soms verder komt dan met verbieden of een pot geld. Omdat het welzijnswerk gebonden is aan subsidie en al lange tijd blootstaat aan bezuinigingen, is het soms lastig werken. Toch zijn we vaak in staat om met creativiteit een heel eind te komen. Je moet wel", aldus Stevens.

Macht

Tijdens de middag bleek dat niet alleen de corporaties iets van de welzijnsinstellingen kunnen leren, maar dat het welzijnswerk vooral van de organisatiestructuur van corporaties wat kan opsteken. Verdiwel-directeur Stevens gaf dit volmondig toe: "Geef ons ook brutering en eigen vermogen, dat zou een stap in de goede richting zijn. Niet alleen voor het welzijnswerk an sich, maar ook voor de samenwerking met corporaties. Het feit dat welzijnsorganisaties geen eigen vermogen hebben is vaak een probleem. Zonder eigen vermogen of bezit ontbreekt het ons aan machtsfactoren", zei ze tijdens het debat. Bart Geerink van De Principaal uit Amsterdam beaamde dit. "Als wij roepen dat we onze handen van een project in een wijk aftrekken, dan laat de gemeente dat zeker niet gebeuren. Maar als een aan het subsidie-infuus gebonden welzijnsorganisatie dat doet, dan vraagt de gemeente gewoon een concurrent om de klus te klaren", is zijn reactie vanuit de zaal.

Panellid Hoornstra van Haag Wonen ziet mogelijkheden om dit probleem van de welzijnsinstellingen juist in de samenwerking met corporaties te tackelen: "Als je in de samenwerking de invloed die de corporatie heeft juist benut, met name richting gemeenten, dan valt er denk ik wel wat te halen. Ik heb daar in Den Haag enige ervaring in opgedaan en dat smaakt naar meer".

Paul Doevendans, programmamanager Vernieuw(d) Maatschappelijk Ondernemerschap van de SEV laat als spreker en als deelnemer aan het panel weten dat hij veel ziet in het optuigen van een nieuwe organisatie. Juist om dergelijke problemen aan te pakken. "Waarom zou je als welzijnsorganisatie niet fuseren met een corporatie?", vroeg hij zich tijdens de discussie hardop af. "Of er als dochter aanhangen, dat zou door veranderde regelgeving tegenwoordig heel goed mogelijk zijn", zo opperde hij. Annelie Stevens denkt dat haar sector hier niet op zit te wachten. Ik denk dat de instellingen over het algemeen meer zien in een intensievere samenwerking. Eenieder heeft toch zijn eigen expertise, waardoor het juist wel goed is dat een scheiding blijft bestaan."

Botsende culturen en structuren

Een intensieve samenwerkingsrelatie, zoals Stevens die graag wenst, blijkt waarschijnlijk niet eenvoudig te realiseren. In haar lezing roert zij het verschil in tijdsfocus tussen corporaties en welzijnsinstellingen aan en ook tijdens de discussie komt dit punt ter sprake. "Woningcorporaties denken met gemak tien tot twintig jaar vooruit, terwijl welzijnsorganisaties slechts een jaar vooruit kijken. Het is dus zaak om gezamenlijk naar een nieuwe tijdsfocus te gaan en die, al naar gelang de vordering van het gezamenlijke project, op elkaar af te stemmen", is haar overtuiging. Tijdens de discussie blijkt dat dit echter nog niet zo eenvoudig is, omdat een andere tijdsfocus voor de welzijnssector lastig te bereiken is zolang de overheid de subsidie per jaar verstrekt. Juist daarom denken de instellingen vaak maar een paar jaar vooruit. Om dit te veranderen zou de overheid volgens zowel Stevens als andere deelnemers aan de discussie over moeten gaan tot een subsidieverstrekking voor meerdere jaren. Of dat snel zal gebeuren is de vraag. Vooralsnog heeft de overheid het plan om het subsidiestelsel om te gooien nog niet opgevat.

De welzijnsorganisaties en corporaties die op de themamiddag aanwezig waren zien dit echter niet als een struikelblok om alvast tot een betere samenwerking te komen. Aan het einde van de discussie deed Geerink van De Key het aanbod aan de welzijnsorganisaties om te komen kijken wat ze van de organisatiestructuur en werkwijze van deze corporatie kunnen opsteken. Ook Hoornstra van

Haag Wonen nodigde de welzijnsorganisaties uit om samen te onderzoeken waar de mogelijkheden liggen om gezamenlijk richting de gemeenten op te treden.

Meer weten?

Corpovenista-onderzoeken die ingaan op de sociale ambities van woningcorporaties

- Woonkeuze, keuzebeperkingen en buurtbeleving van bewoners in concentratiegebieden (deelonderzoek 2.1)
- Sociale Implicaties van herstructurering en herhuisvesting (deelonderzoek 2.2.)
- Stedelijk beleid en sociale cohesie (deelonderzoek 2.3)
- Organisatie van de stedelijke herstructurering (deelonderzoek 4.1)